

Ogerska krčma ali „csarda.“

Odkar ljudje potujejo po svetu, nahajajo se ob cestah hiše, v katerih tradni popotnik dobí počitka in vsega, česar mu je treba v okrepečanje njegovega telesa. Take hiše imenujemo krčme ali gostilnice. Zna se, da so krčme zelo različne po svojej vnanjej podobi, pa tudi po svojej notranjej opravi. Po velikih mestih so take hiše zidane z velikimi troški, ter je v njih preskrbljeno z vsem. česar koli potrebuje človek, ki potuje po svetu in bi rad imel postrežbo, kakeršne je vajen domá pri svojej družini. Krčme imajo torej ta namén, da vzprejemajo goste v svoje prostore in jim postrezajo takò, kakor si gostje želé.

Po vaséh so krčme mnogo priprostejše nego po mestih in trgih. Tu se krčmar ne peča samó s postrežbo v njegovo hišo dohajajočih gostov, marveč tudi s kakim drugim obrtom, poljedelstvom in živinorejo. Mnogo krčmarjev na kmetih je

tudi trgovcev, rokodelcevitd.,

kar je po vsem naravno, ker o samih svojih

gostih bi se ne mogli preživeti.

V krčmi na kmetih tudi ne more vsak

gost zahtevati zase posebne

sobe, kajti vsak, kdor v

tako krčmo pride, najde

le jedno samo

sobo, v katerej

v krčmo postane lehkó navada, kar premnoge izkušnje uče;

gorjé tistem, pri katerem se ta navada izpremení v strast. „Pitni bratje v mladosti, siromaštva

svatje v starosti.“ pravi narodna prislovica, ki je tudi resnična. A druga se glasi: „Pijanec se spreobrne, kadar se v jamo zvrne.“

Krčma, katero vam danes v podobi stavimo pred oči, je krčma, kakeršne se nahajajo po ogerskih vaséh in jo po ogrsko „csarda“ imenujejo. Pravi Oger je užé po naravi jako vesel in živ človek, zatorej si lehko mislite, kako življenje je v takej krčmi, kadar se precejšno število takih ljudí vanjo nabere. Ne le, da se vrlo praznijo kozarci — ker Ogerska v našej monarchiji največ pridela vina — temveč slišijo se tudi vesele pesni, eigani godejo na svoje gosli in veselemu življenju ni konca ne kraja. V ogrskej „csardi“ se dobé ljudjé vsake vrste skupaj. Tu sedi Oger, vihajoč svoje velikanske brke, ter posluša veselo eigansko godbo. Poleg njega sedi ubožni Slovak s svojo dratenou robo. Stoeč, z bičem v roci, piye tujec voznik v tem, da se mu odpočijejo konji zunaj

Ogerska krčma ali „csarda.“

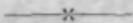
gostje drug poleg drugačia sedé, jedó, pijó, kadé, igrajo, pojó, se prepričajo itd. Vse to gledati in poslušati ni vsacemu v veselje; a dobé se tudi ljudjé, ki se ravno v takej družbi počutijo prav ugodno, ter se večkrat dolgo v noč zabavajo pri istej mizi v krčmi. Hoja

pred hišo. K tem se pridružijo še drugi ljudje, različni po stanu, jeziku in noši. Da-si se zeló razlikujejo drug od druga, vendar so si vsi dobri in prijazni pri kozarcu vinske kapljice.

Bodi si, da je „csarda“ kraj v počitek in okrepečanje mnogih tujih in domačih, vendar se ta kraj tudi lehko izpremeni v hišo, katere se je treba varovati in izogibati. Po samotnih krajih so krème večkrat v zbirališče najbolj zavrženih ljudi. Tu se dogovarjajo o ludobnih činib, delajo načrte k tativini in ropu, o katerih navadno krème najbolje vé sovetovati. Tujei, ki pridejo nevedoč v tako razbojniško gnezdo, izgubé vse svoje premoženje in večkrat še celo življenje. Marsikdo je šel vesel iz doma, misleč, da se povrne srečen in zadovoljen, a ni ga bilo več nazaj, in njegova žena in otroci niti toliko ne vedó, kje počivajo koští dobrega očeta.

Najbolj priproste krème vidimo po vzhodnih deželah. Prenočišča po teh krajih večinoma niso nič druga, nego prav priprosto sestavljena streha, ki nas brani dežja; drugih ugodnosti tu ne najdeš. Po okolnostih so tudi taka zavetja popotnikom velika dobrota, samó da je treba imeti pri sebi óno čudno zélice, ki se imenuje „zadovoljnost.“

T.

Zgodovinsko - mestopisni obrazci.

(Spisuje P. F. H.)

X. Krško.

Kroti severovzhodnej strani od Kostanjevice, kaki dve uri hoda, je prijazno mestice Krško. Razprostira se na podnožji s trnjem obrastenega holmca po dolgoma ob Savi, ki urno vali svoje šumeče valove proti sosednej Hrvatskej, trgajoč zemljo zdaj na levem zdaj na desnem bregu, delajoč sém ter tja peščene otoke po precej širokem strugi. Stopivšemu iz mesta izpremené se brda v krasno raván, in odpré se mu veličasten razgled po sosednej Štirskej in Hrvatskej.

Okolica je bila že v starodavnih, prazgodovinskih časih obljudena. Stalo je blizu sedanjega mesta, med vaséma Drnovo in Vihre, keltsko-rimljansko mesto Noviodunum. Istinitost tega mnenja nam svedočijo razne starine iz keltske in rimljanske dôbe, recimo kameni z latinskimi napisí, razne posode, stebri in novci. Iz teh ostankov smemo sklepati, da je bilo mesto jako evo-toče; tod je šla tudi rimljanska cesta. — Tudi krščanstvo se je tú jako zgodaj razširilo. Za časa preganjanja kristijanov je tudi tú mučenikov kri močila zemljo. V tem mestu je za Jezusovo vero kri prelil junaški, petindvajset letni mladenič Pelagij, ki se je porodil v Emoni. Tudi sv. mučeniki Heradij, Pavel in Akylin z dvema drugima tovarišema so v Noviodunumu za sv. vero svoje življenje dali. Njih spomin se v cerkvi goduje v 17. dan maja. Tudi se poveduje, da je v Noviodunumu dlje časa vladal Konstans, sin cesarja Konstantina. V četrtem stoletji je mesto izginilo iz povestnice; razdejali so ga o preseljevanji národov divji Huni ali kak drugi divji narod.

V srednjem veku je bila okolica pod oblastjo Oglejskih patrijarhov, in to v cerkvenem in političnem oziru. Svoja imetja so patrijarhi izročevali v